

Lieta C-310/24**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2024. gada 29. aprīlis

Iesniedzējtiesa:*Sofijski rayonen sad* (Sofijas rajona tiesa, Bulgārija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2024. gada 22. aprīlis

Prasītājs:

YL

Atbildētāja:

“Elektrozpredelitelni mrezi Zapad”EAD

Pamatlietas priekšmets

Negatīva atzišanas prasība, ar kuru prasītājs lūdz konstatēt, ka viņam nebija jāmaksā rēķins par elektroenerģiju, kas sagatavots, pamatojoties uz aplēsēm par patēriņu pēdējo trīs mēnešu laikā pirms tāda skaitītāja rādījumu nolasīšanas, kas ir bijis bojāts un nav precīzi fiksējis faktisko patēriņu

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Direktīvas (ES) 2019/944, Regulas (ES) 2019/943 un Direktīvas 2011/83/ES interpretācija attiecībā uz to, kā tiek noteiktas elektroenerģijas cenas, kādi komponenti ir jāiekļauj un kā jāpiemēro energoefektivitātes princips; Direktīvas 2011/83 interpretācija par to, vai patērētājam ir pienākums maksāt aplēses rezultātā noteiktā elektroenerģijas daudzuma cenu, ja mērierīce nedarbojas vai nepareizi uzskaita patēriņu un iemesls tam ir ārēja iejaukšanās vai arī ārējas iejaukšanās nav bijis; turklāt interpretācija par tīkla izmaksu samērīgumu un patērētāju pienākumu segt šīs izmaksas, ņemot vērā to, ka piegādātājam/operatoram jārada stimuls ierobežot savus zaudējumus.

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai [frāze] “maksas, [..] tostarp [..] maksas par enerģijas zudumiem” Direktīvas (ES) 2019/944 46. panta 2. punkta d) apakšpunkta un Regulas (ES) Nr. 2019/943 18. panta 8. punkta izpratnē ir jāinterpretē tādējādi, ka tajās ir iekļauta arī patērētā, bet mērierīces neregistrētā elektroenerģija, ja iemesls patērētāja neuzskaitītai vai kļūdaini uzskaitītai elektroenerģijai:

- a) ir saistīts ar ārēju iejaukšanos,
- b) nav saistīts ar ārēju iejaukšanos,

un sistēmas operators vai elektroenerģijas piegādātājs šo cēloni nav laikus novērsis, un tādējādi rēķins ir balstīts uz “aplēsto” elektroenerģijas daudzumu par likumā noteiktu laikposmu, kura beigas ir atkarīgas no tā, kad piegādātājs ir konstatējis tehnisko defektu?

2. Vai regulatīvajai komisijai Direktīvas 2019/944 59. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteiktais pienākums ir jāinterpretē tādējādi, ka princips par paredzamu kritēriju noteikšanu attiecībā uz pārvades vai sadales tarifiem vai to aprēķināšanas metodiku ir ievērots, ja tarifs sedz operatora izmaksas mērierīces bojājuma gadījumā (uzskaiti neveicoša vai tehniski kļūdaina mērierīce) aplēsto zaudējumu apmērā par aplēses periodu un bojājuma iemesls

- a) ir saistīts ar ārēju iejaukšanos vai
- b) nav saistīts ar ārēju iejaukšanos,

un sistēmas operators vai elektroenerģijas piegādātājs, kas ir mērierīces īpašnieks, šo cēloni nav laikus novērsis?

3. Vai Regulas Nr. 2019/943 18. panta 1. un 7. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram elektroenerģijas izmaksas patērētājam tiek noteiktas, pamatojoties uz tā elektroenerģijas patēriņa aplēsēm par aplēses periodu, nepārbaudot patērētāja faktiski patērēto elektroenerģijas daudzumu, ja mērierīce ir bojāta un bojājums

- a) ir saistīts ar ārēju iejaukšanos vai
- b) nav saistīts ar ārēju iejaukšanos?

4. Vai Direktīvas 2011/83/ES 27. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka patērētājam jāmaksā aplēstā elektroenerģijas daudzuma cena par aplēses periodu, ja mērierīce neuzskaita faktisko elektroenerģijas patēriņu, atrodas ārpus patērētāja īpašuma un tās bojājums

- a) ir saistīts ar ārēju iejaukšanos vai
- b) nav saistīts ar ārēju iejaukšanos?

5. Vai Direktīvas 2019/944 10. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas ļauj elektroenerģijas piegādātājam/sistēmas operatoram pārrēķināt elektroenerģijas daudzumu, aizstājot to ar aplēsto elektroenerģijas daudzumu, kas, kā tiek apgalvots, ir ticis patērēts aplēses periodā, ja mērierīce mēra neatbilstoši, patērētājam tā nav sasniedzama un tās bojājums

- a) ir saistīts ar ārēju iejaukšanos vai
- b) nav saistīts ar ārēju iejaukšanos?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK, 1. pants, 2. panta 1. un 2. punkts, 3. panta 1. un 2. punkts, 4. pants, 9. panta 1., 2. un 3. punkts, 18. panta 1.–4. punkts, 27. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES, 83. apsvērums, 1. pants, 2. panta 1.–4. punkts, 10. panta 1. un 2. punkts, 3. punkta a), b), d), e), f), g) un h) apakšpunkts, kā arī 4.–12. punkts, 46. panta 2. punkta d) apakšpunkts, 59. panta 1. punkta a) un r) apakšpunkts

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/943 par elektroenerģijas iekšējo tirgu, 18. panta 1., 3., 7. un 8. punkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

GRAZHDANSKI PROTSESUALEN KODEKS (CIVILPROCESA KODEKSS)

7. panta 3. punkts – Tiesa pēc savas ierosmes pārbauda, vai patērētāju līgumā ir negodīgi noteikumi. Tā sniedz pusēm iespēju iesniegt apsvērumus par šiem jautājumiem.

ZAKON ZA ENERGETIKATA (ENERĢĒTIKAS LIKUMS)

Saskaņā ar 83. panta 1. punktu elektroenerģijas tīklu izveidi un ekspluatāciju veic saskaņā ar noteikumiem, kas ietverti *Pravila za izmervane na kolichestvoto elektricheska energia* (Elektroenerģijas daudzuma mērīšanas noteikumi, turpmāk tekstā – “*PIKEE*”), kuros noteikti mērīšanas principi, mērīšanas metodes un objekti, kā arī kārtība un metodes elektroenerģijas daudzuma

pārrēķināšana gadījumā, ja elektroenerģijas patēriņš nav izmērīts vai ir izmērīts nepareizi vai neprecīzi. Šos noteikumus pieņem *Komisija za energiyno i vodno regulirane* (Elektroenerģijas un ūdens apgādes regulatīvā komisija, Bulgārija; turpmāk tekstā – “Regulatīvā komisija”), pamatojoties uz elektroenerģijas uzņēmumupriekšlikumu un savās attiecīgajās tīmekļvietnēs publicē gan Regulatīvā komisija, gan elektroenerģijas uzņēmumi.

Šā likuma 1. pantā ir iekļauta, tostarp, “mājsaimniecības lietotāja” definīcija – lietotājs, kas pērk elektroenerģiju vai centralizēto siltumapgādi ar karsto ūdeni vai tvaiku kā siltumnesēju apkurei, gaisa kondicionēšanai un karstā ūdens apgādei vai dabasgāzi mājsaimniecības lietotāja paša patēriņam.

PRAVILA ZA IZMERVANE NA KOLICHESTVOTO ELEKTRICHESKA ENERGIJA (ELEKTROENERĢIJAS DAUDZUMA MĒRĪŠANAS NOTEIKUMI)

Saskaņā ar 1. pantu šie noteikumi it īpaši paredz prasības mērījumu precizitātei un mērierīču/mērīšanas iekārtu un ar tām saistīto sakaru savienojumu tehnisko un metroloģisko parametru pārbaudei, mērīšanas iekārtas īpašnieka un elektroenerģijas darījumos iesaistīto pušu tiesības un pienākumus, nosacījumus un kārtību, kādā nosaka gadījumus, kad elektroenerģijas patēriņš netiek mērīts, tiek mērīts nepareizi vai neprecīzi, nosacījumus, kārtību un metodes fiskālajām mērierīcēm paredzētu objektu un aprīkojuma ekspluatācijai.

Noteikumi arī paredz, ka attiecīgajam sistēmas operatoram ir jāpārbauda fiskālo mērierīču atbilstība noteiktajām prasībām, tostarp mērījumu precizitāte.

Papildus šīm pārbaudēm sistēmas operatoram (fiskālās mērierīces īpašniekam) jānodrošina fiskālās mērīšanas iekārtas/mērierīces tehniskā testēšana uz vietas, kā arī fiskālās mērierīces parametru programmas nomaiņa vai pielāgošana. Fiskālās mērierīces rādījumu nolasīšana nav uzskatāma par tehnisku testēšanu šo noteikumu izpratnē.

Noteikumu IX iedaļā ir noteikta elektroenerģijas daudzuma pārrēķināšanas kārtība un metodes.

Noteikumu IX iedaļas 49. pantā ir noteikts, ka attiecīgajam sistēmas operatoram jāpastāda konstatējošais protokols par pārbaudi, kas veikta saskaņā ar šiem noteikumiem, ko paraksta viens no tā pārstāvjiem un lietotājs vai lietotāja pārstāvis. Ja pārbaudē konstatē, ka fiskālā mērierīce neatbilst noteiktajiem metroloģiskajiem un/vai tehniskajiem parametriem, ka tās viengabalainība un/vai pienācīga darbība ir traucēta vai pastāv aizdomas, ka tai ticis pievienots svešķermenis, mērierīci izņem, aizzīmogo ar plombu, uz kuras ir attiecīgā sistēmas operatora zīme un unikāls numurs, un 14 dienu laikā pēc pārbaudes dienas nosūta uzraudzības iestādei, kas atbild par metroloģiskajām pārbaudēm.

Ja fiskālās mērierīces bojājuma iemesli ir saistīti ar nepārvaramas varas apstākļiem noteikumu izpratnē, attiecīgais sistēmas operators var nesūtīt izņemto fiskālo mērierīci kompetentajai metroloģiskās uzraudzības iestādei.

Iepriekš minētajos gadījumos attiecīgajam sistēmas operatoram jāuzstāda fiskālās mērierīces, kuras darbojas pienācīgi.

50. pantā ir paredzēti detalizētāki noteikumi attiecībā uz elektroenerģijas daudzuma aprēķinu gadījumā, ja fiskālā mērierīce neveic mērījumus vai tie ir ar nepieļaujamām novirzēm, 51. pantā – gadījumā, ja konstatē neatbilstošu pieslēgumu elektroenerģijas tīklam, un 52. pantā – gadījumā, ja fiskālajai mērierīcei ir tehniska kļūme, kuras rezultātā patērētā elektroenerģija plūst cauri mērierīcei, tomēr tā nefiksē daudzumus un nav konstatējama ārēja iejaukšanās.

Saskaņā ar 56. pantu elektroenerģijas daudzuma pārrēķina gadījumā atbilstoši šai noteikumu iedaļai sadales sistēmas operatoram ir pienākums izrakstīt lietotājam rēķinu par pārrēķināto elektroenerģijas daudzumu, izskaidrot viņam pārrēķinu un informēt viņu par summu, kas maksājama par sistēmas pakalpojumiem (izņemot maksu par piekļuvi sadales tīklam, kas tiek aprēķināta, pamatojoties uz piegādāto jaudu), kā arī par “pienākumiem pret sabiedrību”. Rēķinu par saskaņā ar 1. punktu pārrēķinātajiem elektroenerģijas daudzumiem sagatavo, pamatojoties uz aplēsto elektroenerģijas tirgus cenu pārrēķina periodam, ko tehnisko izmaksu segšanai nosaka Regulatīvā komisija.

Īss faktisko apstākļu un pamatlietas izklāsts

- 1 Puses ir vienprātis, ka prasītājs ir zemes gabala, uz kura atrodas dzīvojamā māja, īpašnieks, un ka dzīvojamā māja kopš 2022. gada 10. aprīļa ir pieslēgta elektroenerģijas pārvades tīklam, un ka atbildētājam bija tiesības piegādāt elektroenerģiju attiecīgajā periodā un attiecīgajā objektā un iekasēt par to samaksu. Tā bija apstiprināta par pārvades sistēmas operatoru un elektroenerģijas piegādātāju. Attiecīgajam nekustamajam īpašumam atbildētājas datubāzē bija izveidots patērētāja konts elektroenerģijas piegādei un patēriņam. Nav apstrīdams, ka starp pusēm bija noslēgts patērētāju līgums par elektroenerģijas piegādi attiecīgajā laikposmā un objektā un ka prasītāja māja bija aprīkota ar elektroenerģijas skaitītāju (tehniskā mērierīce), kas atradās ārpus nekustamā īpašuma robežām.
- 2 Tāpat nav apstrīdams, ka atbildētājas darbinieki 2023. gada 10. aprīlī pārbaudīja elektroenerģijas skaitītāju. Tas atradās metāla kastē uz ielas, kam varēja piekļūt tikai atbildētājas darbinieki. Pēc 2023. gada 10. aprīļa pārbaudes skaitītājs tika noņemts un nosūtīts pārbaudei *Bulgarski institut po metrologia* (Bulgārijas metroloģijas institūts, turpmāk tekstā – “*BIM*”), kas veica mērierīces pārbaudi. Šie fakti tika konstatēti arī [iesniedzēj]tiesas pieprasītajā tehniskajā ekspertīzē.
- 3 Pārbaude neapstrīdami parādīja, ka dienas tarifu skaitītājs neuzkrāj nekādus rādījumus un ka mērierīcei nebija nekādu redzamu defektu, proti, ne ārēji, ne uz

elektroenerģijas skaitītāja iespiedshēmu platēm vai atsevišķām daļām, tostarp programmatūru. *BIM* secināja, ka caur skaitītāju plūstošā elektroenerģija netika uzskaitīta saskaņā ar ieprogrammēto tarifu un ka skaitītājs neatbilda nedz metroloģiskajiem parametriem, nedz elektroenerģijas mērījumu precizitātes prasībām.

- 4 Pamatojoties uz šiem rezultātiem, atbildētāja saskaņā ar *PIKEE* 50. panta 1. punkta b) apakšpunktu izrakstīja rēķinu. Tā apgalvo, ka, tā kā mērierīce esot bijusi bojāta, esot tiesisks pamats aprēķināt aplēsto elektroenerģijas patēriņu par trīs mēnešu periodu pirms veiktās pārbaudes, proti, par periodu no 2023. gada 11. janvāra līdz 2023. gada 10. aprīlim. Aplēstais patēriņš, ko aprēķināja atbildētāja, bija 3168 kWh. Pamatojoties uz elektroenerģijas cenām kas bija spēkā attiecīgajā brīdī, rēķina summa bija 2058,26 BGN (aptuveni 1000 EUR). Atbildētāja šo summu aprēķināja, pamatojoties tikai uz dienas tarifu, kas ir dārgāks nekā nakts tarifs.
- 5 Prasītājs uzskata, ka viņam šī summa nav jāmaksā, jo viņš neesot zinājis, ka elektroenerģijas skaitītājs ir bijis bojāts, viņam neesot bijusi piekļuve šim skaitītājam un aplēse varēja būt veikta arī par īsāku laika periodu, proti, tikai par to, kurā elektroenerģijas skaitītājs ir bijis bojāts. Tādēļ viņš cēla negatīvu atzīšanas prasību konstatēt, ka viņam nav jāveic maksājums par aplēsto elektroenerģijas patēriņu par pēdējiem trim mēnešiem pirms notikušās pārbaudes.
- 6 Atbildētāja pilnībā iebilst pret prasību un apgalvo, ka summa esot tikusi aprēķināta saskaņā ar *PIKEE* 50. panta 1. punkta b) apakšpunktu – ja fiskāla mērierīce neveic mērījumus vai veic mērījumus ar neatļautu novirzi.
- 7 [Iesniedzēj]tiesas pieprasītajā tehniskajā ekspertīzē konstatēts, ka pārbaudes laikā 2023. gada 10. aprīlī elektroenerģijas skaitītājs pilnībā nefiksēja elektroenerģijas padevi prasītāja mājoklim. Elektroenerģija plūda caur skaitītāju, tomēr mērījumu novirze bija lielāka par pieļaujamo. Elektroenerģijas skaitītājs savā displejā neuzskaitīja rādījumus. Tas ļāva caurplūst elektroenerģijai, bet neuzskaitīja to savā rādītāja/displejā un tādējādi neapstrādāja impulsus, t.i., nemērīja caurplūdušo elektroenerģiju. It īpaši laika posmā no 2023. gada 20. janvāra līdz 2023. gada 20. februārim elektroenerģijas skaitītājs neveica mērījumus pilnā apmērā. Laikā no 2023. gada 21. februāra līdz 2023. gada 9. aprīlim tas mērījumus veica tikai daļēji. Pārbaude notika 2023. gada 21. aprīlī. Tāpēc laika posmā no 2023. gada 20. janvāra līdz 2023. gada 9. aprīlim ierīce mērījumus veica nepilnīgi vai daļēji.
- 8 No [iesniedzēj]tiesas pieprasītās tehniskās ekspertīzes izriet, ka atbildētāja strīdīgo elektroenerģijas skaitītāju pēdējo reizi lika pārbaudīt 2018. gada 14. martā. Turpmākā pārbaude notika strīdīgajā datumā – 2023. gada 12. aprīlī. Atbildētājam nebija attālinātas piekļuves elektroenerģijas skaitītājam, lai nolasītu rādījumus reālajā laikā un pārbaudītu ierīces stāvokli, tāpēc attālināti rādījumi netika nolasīti, bet tikai nolasījumi, ko veica atbildētājas darbinieki. Uz vietas nav pieejamas mērierīces rādījumu kontrolei. Tāpēc eksperts nevarēja noteikt precīzu prasītāja

patērētās elektroenerģijas daudzumu par periodu, kurā ierīce veica nepilnīgus vai daļējus mērījumus (no 2023. gada 20. janvāra līdz 2023. gada 9. aprīlim).

- 9 Nav apstrīdams, kā arī no ekspertīzes izriet, ka strīdīgais elektroenerģijas skaitītājs pilnībā nefiksēja caurplūstošo elektroenerģiju. Mērierīcei netika konstatēta ārēja iejaukšanās, pieslēguma sistēmā un sadales iekārtā pie pārvades sistēmas nebija defektu. Ar programmatūru netika veiktas manipulācijas. Tika konstatēts, ka skaitītāja kļūmes cēlonis bija iekšējs defekts, skaitītāja tehniska kļūme. Elektroenerģijas skaitītājs bija bojāts.
- 10 Nav apstrīdams, ka prasītājs tika informēts par veikto pārbaudi un ka atbildētāja viņam izrakstīja rēķinu par strīdīgo summu, ko viņš arī saņēma. Pārbaude tika veikta atbilstoši normatīvajiem aktiem, vajadzīgie protokoli tika sastādīti. Prasītājs tika informēts par pārbaudi un tās rezultātiem.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 11 Lieta skar juridisko situāciju, nevis faktus. Prasītājs apgalvo, ka viņam nav jāmaksā rēķinā norādītā summa, bet atbildētāja to apstrīd. Jautājums ir par to, vai atbildētājas rīcība nepārkāpj patērētāju tiesību aizsardzību. Vai elektroenerģijas piegādes uzņēmums var pēc savas iniciatīvas un vienpusēji pieprasīt papildu rēķinu summas, ja elektroenerģijas skaitītājs neuzrādīja rādījumus, neatradās patērētāja nekustamajā īpašumā un piederēja piegādātājam? Strīdīgs ir jautājums, vai patērētājam arī no viņa neatkarīgu apstākļu dēļ (tīša skaitītāja bojāšana) ir jāmaksā attiecīgā summa par aplēsto elektroenerģijas patēriņu par pēdējiem trim mēnešiem, lai gan nav skaidrs, cik daudz viņš ir patēris attiecīgi pēc dienas un nakts tarifa. Proti, atkarībā no tarifa cena ir atšķirīga.
- 12 Rodas jautājums, vai atbildētājas rīcība atbilst patērētāju tiesību aizsardzībai, proti, vai uzņēmums var vienpusēji pārrēķināt patērētāja elektroenerģijas patēriņu, tāpēc ka bija bojāts elektroenerģijas skaitītājs, kam patērētājam nebija piekļuves, turklāt pārrēķins ir veikts, pamatojoties uz aplēsto elektroenerģijas daudzumu, kas aprēķināts, ņemot vērā elektroenerģijas skaitītāja jaudu aplēses periodā, nevis faktiskajā periodā, kurā elektroenerģijas skaitītājs bija bojāts. Strīdīgs ir jautājums, vai patērētājam ir jāsedz aplēstās elektroenerģijas izmaksas par aplēses periodu, ja viņa elektroenerģijas skaitītājs gan bija bojāts, tomēr tas pieder atbildētājam un atrodas piegādātāja kontrolē, un piegādātājs to nav nekavējoties demontējis un nomainījis pret jaunu skaitītāju, it īpaši tāpēc, ka pēdējā pārbaude ir veikta piecus gadus pirms strīdīgās pārbaudes.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 13 Direktīvas 2019/944 83. apsvērumā ir noteikts tīkla zudumu samazināšanas princips (kā daļa no vispārējā energoefektivitātes principa) un paredzēta rādījumu attālināta nolasīšana un tīkla tālvadības monitorings reāllaikā, ko veic sistēmas operatori.

- 14 Attiecībā uz tīkla zudumiem Bulgārijas likumdevējs ir pieņēmis Enerģētikas likuma 83. panta 1. punkta 6) apakšpunkta un 2. punkta normu, pamatojoties uz kuru Regulatīvā komisija, kas ir regulatīvā iestāde Direktīvas 2019/944 izpratnē, ir noteikusi elektroenerģijas daudzuma mērīšanas noteikumus.
- 15 Regulatīvā komisija *PIKEE* ir iekļāvusi aprēķinu noteikumus, uz kuru pamata saskaņā ar nepamatotas iedzīvošanās principu tiek aprēķināts, cik daudz elektroenerģijas patērētājs patērē aplēses periodā (aplēstais elektroenerģijas patēriņš). Noteikumi aptver vairākas situācijas.
- 16 Situācijā, ja mērierīces tehniskā disfunkcija radusies pierādītu pieslēguma sistēmas izmaiņu vai ārējas iejaukšanās tehniskajā mērierīcē dēļ, un tā cēlonis ir patērētāja darbība (vaina), elektroenerģijas piegādātājs par aplēsto elektroenerģijas daudzumu, ko aprēķina saskaņā ar *PIKEE* 50. pantu, iekasē maksu pēc Regulatīvās komisijas noteiktās cenas. Tā *PIKEE* 50. pantā ir paredzēta aprēķina metode tikai gadījumam, ja ir notikusi ārēja iejaukšanās patēriņa uzskaitē vai pieslēguma veidā. Gadījumā, ja galapatērētājs ir nelikumīgi pieslēdzies pārvades sistēmai, piegādes uzņēmums rēķinu par elektroenerģiju izraksta saskaņā ar *PIKEE* 51. panta noteikumiem.
- 17 Situācijā, ja elektroenerģijas skaitītājs nedarbojas vai mēra nepareizi un nav notikusi ārēja iejaukšanās no patērētāja puses, norēķins tiek veikts saskaņā ar *PIKEE* 52. pantu. Šis noteikums ļauj piegādātājam situācijā, ja ierīce ir bojāta un nav notikusi ārēja iejaukšanās no patērētāja puses, izrakstīt rēķinu par summu, pamatojoties uz aplēsto elektroenerģijas patēriņu.
- 18 Situācijā, ja tarifu slēdzis nedarbojas vai darbojas neprecīzi, piegādātājs var aprēķināt summu saskaņā ar *PIKEE* 53. pantu. Saskaņā ar Bulgārijas tiesību aktiem tarifu slēdzis ir pulkstenis, kas pārvalda dienas un nakts režīmu. Līdz 2024. gada 1. aprīlim elektroenerģijas cena atšķirās atkarībā no dienas vai nakts tarifa.
- 19 *PIKEE* 50.–53. panta noteikumos ir ņemts vērā nepamatotas iedzīvošanās princips (kompensācijas princips par patērēto, bet neuzskaitīto elektroenerģiju). Noteikumu pamatā ir pieņēmums, ka patērētājs situācijā, kad mērierīce neveic uzskaiti vai nedarbojas, noteiktā laika periodā ir patērējis noteiktu daudzumu elektroenerģijas pēc nakts tarifa vai dienas tarifa. Regulatīvā komisija ir noteikusi elektroenerģijas patēriņa perioda, elektroenerģijas daudzuma un elektroenerģijas tarifa juridisku fikciju.
- 20 Attiecīgajos noteikumos *PIKEE* 50.–53. pantā minētie elektroenerģijas daudzumi tiek uzskatīti par pārvades sistēmas operatora tīkla zudumiem. Zudumus veido patērētāja elektroenerģijas patēriņš, ko skaitītājs nav uzskaitījis. Tātad patērētājs nemaksā par faktisko elektroenerģijas daudzumu. Vienlaicīgi *PIKEE* noteikumi ievieš aplēstā elektroenerģijas daudzuma juridisku fikciju, neņemot vērā attiecīgās māsaimniecības konkrētos apstākļus.

- 21 Šajos noteikumos ir norādīts “aplēstais” elektroenerģijas daudzums noteiktam laika periodam, kas ir atkarīgs no tā, kad piegādātājs/operators konstatē ierīces bojājumu. Ja tas tiek konstatēts vēlāk, piegādātājs aprēķina elektroenerģiju par augstāku cenu nekā tad, ja bojājums būtu konstatēts agrāk. Tā tas ir tāpēc, ka elektroenerģijas cenas tiek atjauninātas ik pēc dažiem mēnešiem un tās palielinās.
- 22 Saskaņā ar minētajiem valsts noteikumiem elektroenerģija, ko mērierīce nav uzskaitījusi, ir izmaksas, kas jāsedz patērētājam normatīvajos aktos noteiktajā apjomā un periodā. Tādā veidā ir paredzēts ņemt vērā nepamatotas iedzīvošanās principu. Juridiski tas ir princips, kas paredz patērētāja pienākumu atlīdzināt vērtību elektroenerģijas piegādātājam. Par pamatojumu šim atlīdzināšanas pienākumam kalpo tas, ka elektroenerģijas skaitītājs bija bojāts, tas nepareizi veica mērījumus vai to tika ietekmējusi ārēja iejaukšanās, bet tomēr var uzskatīt, ka patērētājs ir patērējis elektroenerģiju.
- 23 Direktīvas 2019/944 46. panta 2. punkta d) apakšpunktā tāpat ir noteikts, ka elektroenerģijas pārvades darbība ietver maksas, tostarp maksas par enerģijas zudumiem. Saskaņā ar Regulas Nr. 2019/943 18. panta 8. punktu dalībvalsts regulatīvā iestāde šīs sistēmas operatora izmaksas atzīst par attiecināmām, minētās izmaksas ietver sadales tarify, lai nodrošinātu stimulus sadales sistēmu operatoriem paaugstināt efektivitāti. Šā pasākuma mērķis ir stimulēt piegādātājus/operatorus optimizēt savus tīklus, lai samazinātu zudumus energoefektivitātes ziņā.
- 24 Šajā ziņā nav skaidrs, uz kuriem elementiem attiecas frāze “maksas, [...] tostarp [...] maksas par enerģijas zudumiem” Direktīvas 2019/944 46. panta 2. punkta d) apakšpunkta un Regulas Nr. 2019/943 18. panta 8. punkta izpratnē. Vai šīs normas ir jāinterpretē tādējādi, ka maksas par zudumiem ietver arī patērēto, bet mērierīces neuzskaitīto elektroenerģiju, ja patērētājam elektroenerģijas neuzskaitīšana vai nepareiza uzskaitē a) ir radusies patērētāja darbības dēļ, b) nav radusies patērētāja darbības, bet gan ierīces bojājuma dēļ, un sistēmas operators vai elektroenerģijas piegādātājs nav laikus novērsis neuzskaitīšanas sekas?
- 25 Regulā Nr. 2019/943 ir nostiprināts samērīguma princips. Atbilstoši tam izmaksām būtu jābūt iekļautām tarify. Tiesai rodas jautājums, vai tas nav pretrunā operatoru/piegādātāju pienākumam palielināt savu tīklu efektivitāti, samazinot elektroenerģijas piegādes izmaksas. Izskatāmajā lietā tika konstatēts, ka pirms 2023. gada 12. aprīļa attiecīgā skaitītāja pārbaude ir notikusi 2018. gadā. Tādējādi elektroenerģijas piegādātājs no 2018. gada līdz 2023. gadam nav īstenojis nekādus pasākumus, lai pārbaudītu ierīci un veiktu tās apkopi. Tikai tad, kad tas 2023. gada 12. aprīlī konstatēja ierīces bojājumu, tas iekasēja summu, kurai saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem būtu jāsedz tā izmaksas par piegādāto, bet neizmērīto elektroenerģiju. Vai zaudējumus par neizmērīto elektroenerģijas daudzumu, kādi tie ir šajā gadījumā, var iekasēt no patērētāja, ja piegādātājs vai sistēmas operators nav savlaicīgi novērsis mērierīces defektu? [Iesniedzēj] tiesa uzskata, ka tādu zaudējumu izmaksu, kādas tās ir pamatlietā, iekļaušana tarify mazinātu elektroenerģijas piegādātāja/sistēmas operatora

motivāciju samazināt savus zaudējumus, jo tad šīs izmaksas segtu nevis tieši [piegādātājs/operators], bet gan galapatērētājs.

- 26 Tāpēc nav skaidrs, vai Regulas Nr. 2019/943 18. panta 8. punkts nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds tas ir izskatāmajā lietā, atbilstoši kuram patērētājam ir pienākums samaksāt sistēmas operatoram vai elektroenerģijas piegādātājam aplēsto elektroenerģijas patēriņu, ja elektroenerģijas skaitītājs no patērētāja neatkarīgu apstākļu dēļ nav izmērījis patēriņu vai izmērījis to nepareizi un piegādātājs vai operators nav laikus novērsis šīs problēmas cēloni.
- 27 Turklāt saskaņā ar Direktīvas 2019/944 59. panta 1. punkta a) apakšpunktu regulatīvajai iestādei ir tiesības noteikt vai apstiprināt pārvades vai sadales tarifus vai to aprēķināšanas metodiku. Šajā ziņā nav skaidrs, vai šīs direktīvas 59. pants pieļauj tādu tiesisko regulējumu, kāds ir valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram tarifā iekļauj operatora izmaksas par piegādāto un patērēto enerģiju, kas mērierīces defekta dēļ nav tikusi izmērīta vai ir tikusi izmērīta neprecīzi. Vai šis regulatīvās iestādes pienākums ir jāinterpretē tādējādi, ka pārvades vai sadales tarifu vai to aprēķināšanas metodikas noteikšana, pamatojoties uz pārredzamiem kritērijiem, tiek ievērota gadījumos, kad mērierīces darbības traucējumu cēlonis a) ir saistīts ar patērētāja darbību vai b) nav saistīts ar patērētāja darbību, bet gan cēlonis ir bojāts skaitītājs? Jāņem vērā, ka šajā tarifā ir iekļautas elektroenerģijas piegādātāja/sistēmas operatora pamatdarbības izmaksas mērierīču defektu gadījumā, kurus piegādātājs/sistēmas operators nav nekavējoties novērsis, proti, aplēsto zaudējumu apmērā par aplēses periodu.
- 28 Turklāt Regulas Nr. 2019/943 18. panta 1. punktā ir noteikts, ka patērētājam ir jāmaksā pārvades sistēmas operatoram maksas, kas atspoguļo tīkla izmaksas, un 7. punktā ir noteikts, ka šīs izmaksas atspoguļo to, ka sadales tīklu lieto sistēmas izmantotāji. Nav skaidrs, kā šīm izmaksām būtu jāatspoguļo sadales tīkla lietotāju veiktā sadales tīkla izmantošana – vai pamatojoties uz aplēstiem norēķiniem, vai pamatojoties uz faktiski aprēķinātām izmaksām/zaudējumiem. Vai Regulas Nr. 2019/943 18. panta 1. un 7. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzētas metodes patērētāja elektroenerģijas izmaksu aprēķināšanai, pamatojoties uz elektroenerģijas patēriņa aplēsi aplēses periodā, neņemot vērā patērētāja faktiski patērēto elektroenerģijas daudzumu tehniskās mērierīces (elektroenerģijas skaitītāja) defekta gadījumā?
- 29 Saskaņā ar Direktīvas 2011/83 3. pantu līgumi par elektroenerģijas piegādi ietilpst patērētāju tiesību aizsardzības jomā. Izskatāmajā lietā ir skaidrs un lietas dalībnieki neapstrīd, ka starp tiem pastāv līgumattiecības par elektroenerģijas piegādi minētajā objektā. Direktīvas 2011/83 27. pants atbrīvo patērētāju no pienākuma maksāt elektroenerģijas piegādātājam summu, kas pārsniedz pasūtīto elektroenerģijas piegādi. Tādējādi šajā tiesību normā ir noteikts princips, ka patērētājam ir jāmaksā tikai par faktiski patērētās elektroenerģijas piegādi. Turpretim *PIKEE* noteikumi valsts tiesībās nosaka principu, ka ir jāapmaksā aplēstais elektroenerģijas daudzums par aplēses periodu, ja mērierīce tehniski nav spējusi izmērīt elektroenerģijas patēriņu gadījumos, kas nav minēti *PIKEE* 50.–

53. pantā. Maksājums par aplēsto elektroenerģijas daudzumu, kas faktiski nav ticis izmērīts, saskaņā ar Bulgārijas tiesībām tiek veikts, ņemot vērā Direktīvas 2019/944 83. apsvērumā noteikto elektroenerģijas izmaksu samazināšanas principu (energoefektivitātes princips). Šis energotīkla izmaksas tiek uzliktas patērētājam. Turklāt Direktīvas 2011/83 4. pantā ir noteikts princips, ka dalībvalstis nedrīkst ieviest stingrākus noteikumus par tiem, kas paredzēti šajā direktīvā. Tādēļ nav skaidrs, vai Direktīvas 2011/83 4. un 27. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru mājsaimniecības lietotājam uzliek pienākumu samaksāt aplēstu elektroenerģijas daudzumu par aplēses periodu, ja mērierīce faktiski nav uzskaitījusi elektroenerģijas daudzumu, lietotājam tā nav bijusi sasniedzama un neuzskaitīšana a) bija saistīta ar ārēju iejaukšanos skaitītājā vai lietotāja darbību vai b) nebija saistīta nedz ar ārēju iejaukšanos, nedz ar lietotāja darbību, bet ir saistīta ar ierīces darbības traucējumiem, proti, ar nosacījumu, ka patērētājam nebija piekļuves mērierīcei un piegādātājs/operators nav savlaicīgi novērsis ierīces bojājumu. Vai Direktīvas 27. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja skaitītāja kļūdaina vai neprecīza uzskaite nav saistīta ar patērētāja darbību, patērētājam ir jāmaksā tikai par faktiski patērēto daudzumu?
- 30 Turklāt Direktīvas 2019/944 10. panta 4. punktā ir paredzēts, ka piegādātājiem savi lietotāji jāinformē par piegādes cenas koriģēšanu. Tādējādi galīgo cenu patērētājam nosaka, ņemot vērā patērēto elektroenerģijas daudzumu un cenu par daudzuma vienību. Šajā ziņā nav skaidrs, vai Direktīvas 2019/944 10. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kas elektroenerģijas piegādātāju/sistēmas operatoru pilnvaro iepriekš aprakstītajos apstākļos aizstāt elektroenerģijas daudzumu ar aplēsi par aplēses periodā patērēto elektroenerģijas daudzumu.
- 31 Iepriekš minēto Savienības tiesību noteikumu interpretācija ir vajadzīga, lai noteiktu, kas jāsaprot ar tīkla zudumu segšanas izmaksām un vai šīs izmaksas jāsedz piegādātājam vai patērētājam. No vienas puses, uzliekot piegādātājam šādu izmaksu slogu, tas tiek mudināts palielināt savu energoefektivitāti (energoefektivitātes princips) un, no otras puses, tiek nodrošināta patērētāju aizsardzība Eiropas Savienībā (patērētājam jāmaksā tikai par savu elektroenerģijas patēriņu). Patērētāju tiesību aizsardzības kontekstā ir jāinterpretē arī jautājums, vai patērētājam ir jāmaksā par aplēsto elektroenerģijas daudzumu aplēses periodā, ja viņš nav atbildīgs par to, ka elektroenerģijas patēriņš nav ticis mērīts. Nepieciešamība pēc interpretācijas izriet no vajadzības pārbaudīt ieviestā valsts tiesiskā regulējuma par elektroenerģijas apmaksu skaitītāja bojājuma gadījumā samērīgumu, ņemot vērā Savienības tiesību aktus par patērētāju tiesību aizsardzību saistībā ar piegādes pakalpojumiem. Interpretācija turklāt ir vajadzīga, lai precizētu, vai ir pieļaujama regulatīvās iestādes ieviestā juridiskā fikcija par patērēto elektroenerģiju skaitītāja bojājuma gadījumā.
- 32 Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ lieta saskaņā ar LESD 267. panta pirmās daļas b) punktu ir jāiesniedz Eiropas Savienības Tiesā prejudiciāla nolēmuma saņemšanai. Strīdīgs ir jautājums, vai Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi,

ka tās pieļauj, ka patērētājs par piegādāto elektroenerģiju maksā summu, ko aprēķina, pamatojoties uz aplēstu elektroenerģijas daudzumu aplēses periodā, nepārbaudot, vai patērētājs šajā periodā ir faktiski patērējis šo elektroenerģijas daudzumu. Vai, sagatavojot rēķinus par elektroenerģiju, ir pieļaujami ieviest tādu juridisku fikciju, kāda tiek aplūkota izskatāmajā lietā? [Iesniedzēj]tiesa secina, ka lietas pienācīgai izlemšanai ir vajadzīga Savienības tiesību interpretācija, lai izvērtētu, cik lielā mērā ir aizsargātas patērētāju tiesības un piemērojams energoefektivitātes princips, ja izmaksas tiek uzliktas patērētājam, nepārbaudot faktisko patēriņu.

DARBA VERSIJA